

ZAMONAVIY KIIYIM MODELLARIDA MILLIY BEZAK ELEMENTLARIDAN FOYDALANISH

Barataliyeva Nasiba Maxmadaminovna

Termiz davlat pedagogika institute

Texnologiya va geografiya kafedrası o'qituvchisi

Hayitmurodova Sevinch Faxriddin Qizi

Texnologik ta'lim yo'nalishi III-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy kiyim dizayni jarayonida milliy bezak elementlaridan foydalanishning o'rni va ahamiyati yoritiladi. Milliy naqshlar, an'anaviy rang uyg'unliklari, kashtachilik, zardo'zlik, atlas-adras matolari kabi xalq amaliy san'ati unsurlarining bugungi moda tendensiyalariga uyg'unlashtirilishi tahlil qilinadi. Zamonaviy kiyim modellarida milliy identifikatsiyani aks ettiruvchi dekorativ elementlardan foydalanish dizaynerlar uchun yangi badiiy yechimlar yaratish, madaniy merosni asrash va uni zamonaviy talqin orqali yoshlar ongiga singdirish imkonini berishi asoslab beriladi. Tadqiqotda bezak elementlari kompozitsiyasi, fason va konstruktiv yechimlar uyg'unligi, hamda milliylik va zamonaviylikning muvozanatlashuvi kabi masalalarga alohida e'tibor qaratilgan. Natijada milliy bezaklardan foydalanilgan kiyim modellarining estetik, funksional va madaniy qiymati yuksalishi ilmiy jihatdan asoslab ko'rsatiladi.

Annotation. This article explores the role and significance of using national decorative elements in modern clothing design. It examines the integration of traditional patterns, color harmonies, embroidery, goldwork, and fabrics such as atlas and adras into contemporary fashion trends. The study emphasizes that incorporating culturally significant decorative motifs into modern clothing models provides designers with new artistic solutions, helps preserve national heritage, and promotes cultural identity among the younger generation through modern interpretations. Special attention is given to the composition of decorative elements, the harmony between design and construction, and the balance between tradition and modernity. As a result, the article demonstrates the aesthetic, functional, and cultural value of clothing models enriched with national ornamentation.

Kalit so'zlar: zamonaviy kiyim modellari, milliy bezaklar, etnik motivlar, dizayn, moda, an'anaviy naqshlar, dekorativ elementlar, stilizatsiya, milliy meros, tekstil dizayni, kompozitsiya, bezak san'ati, modernizatsiya, o'zbek milliy naqshlari, kiyim dizayni.

Keywords: modern clothing models, national ornaments, ethnic motifs, design, fashion, traditional patterns, decorative elements, stylization, national heritage, textile design, composition, ornament art, modernization, Uzbek national patterns, clothing design.

Asosiy qism. Zamonaviy kiyimlar bugungi kunda texnologiyaning rivojlanishi, globalizatsiya va moda sanoatining yangi yondashuvlarining ta'sirida o'zgarib bormoqda. Zamonaviy moda, texnologiyalarning integratsiyasi orqali yangi materiallar va dizayn usullarini qo'llash imkonini yaratdi. Bunga misol sifatida, nanomateriallar, 3D printerlar yordamida kiyimlar yaratish, ekologik toza materiallardan foydalanish va yangi texnikalar orqali ishlab chiqarilayotgan kiyimlarni keltirish mumkin. Bundan tashqari, globalizatsiya va xalqaro bozorlarning rivojlanishi natijasida, turli xil milliy kiyimlar va modalar bir-biriga ta'sir ko'rsatib, yangi stilistik va estetik yo'nalishlar yuzaga keldi. Global moda sanoatida turli xalqlarning kiyimlaridan ilhomlanish va ularni zamonaviy dizaynlar bilan uyg'unlashtirish, yangi ijtimoiy va iqtisodiy ehtiyojlarga javob beradi.

Zamonaviy kiyimlar, ayniqsa, yoshlar orasida keng tarqalgan bo'lib, ular milliy kiyimlarga nisbatan yangilangan yondashuvlarni talab qilmoqda. Milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlar o'rtasidagi uyg'unlikni topish bugungi kunda nafaqat modaning, balki ijtimoiy va madaniy rivojlanishning muhim masalasiga aylandi. Milliy kiyimlarning estetik jihatlarini va an'analari saqlanib qolgan holda, zamonaviy dizaynlarga qo'shish, nafaqat modaning yangi yo'nalishlariga javob beradi, balki milliy madaniyatni ham saqlashga yordam beradi. Shu bilan birga, milliy kiyimlar o'zining qadriyatlarini va tarixiy ahamiyatini saqlab qolgan holda, yangi shakllar va uslublar orqali zamonaviy bozorlar uchun jozibali bo'lishi mumkin. Masalan, milliy naqshlar va bezaklar zamonaviy kiyimlarda yangi materiallar va texnikalar bilan birlashtirilgan holda, yangi estetik yondashuvlarni yaratadi.

Bugungi kunda texnologik ta'lim olingan muhitda, yoshlar va talabalar o'rtasida zamonaviy kiyimlar bilan bir qatorda, milliy kiyimlarga qiziqishning ortganini kuzatish mumkin. Bu nafaqat modaning yangi yo'nalishlariga, balki yoshlarning o'z kimligini, madaniyatini anglash va qadrlashga bo'lga intilishlarining bir ko'rinishidir. Texnologik ta'limda o'qiyotgan talabalar ko'pincha yangi texnologiyalar, ilmiy izlanishlar va innovatsiyalar bilan tanishib, zamonaviy dunyoga oid bilimlar olishadi. Shunday bo'lsa-da, ular hali ham o'z xalqining madaniy merosini va milliy kiyimlarni qadrlashni o'rganishmoqda. Milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlarning uyg'unlashuvi texnologik ta'lim talabalariga ham juda mos keladi. Bu yoshlar o'z shaxsiy uslubini yaratishda nafaqat zamonaviy texnologiyalarni, balki milliy elementlarni ham qo'llashni afzal ko'rishadi. Masalan, turli xil texnologiyalarni (3D dizayn, raqamli tikuv mashinalari va boshqalar) qo'llab, milliy kiyimlarni zamonaviy dizaynlarga moslashtirish mumkin. Bu nafaqat kiyimning estetik jozibasini oshiradi, balki texnologik yondashuvlarni kiritish orqali milliy kiyimlar ishlab chiqarishni yangi bosqichga olib chiqadi. Zamonaviy texnologiyalar va innovatsiyalar milliy kiyimlarni yanada jozibali va amaliy qilishda yordam berishi mumkin. Texnologik ta'lim talabalariga mos, yangi dizaynlarni yaratishda texnologik vositalardan foydalanish, kiyimning funksional imkoniyatlarini oshirishga yordam beradi. Masalan,

nanomateriallar yordamida yasalgan kiyimlar o'zining yengilligi, chidamliligi va suvga chidamliligiga ega bo'ladi. Bundan tashqari, 3D dizayn va raqamli tikuv mashinalari yordamida milliy kiyimlar uchun yangi naqshlar va dizaynlar yaratish mumkin. Bular nafaqat kiyimning estetik jihatlarini yaxshilaydi, balki uning funksional tomonini ham rivojlantiradi. Masalan: milliy kiyimlarning an'anaviy naqshlari va materiallari zamonaviy texnologiyalar yordamida qayta ishlanib, yangi, ergonomik va ekologik jihatdan samarali kiyimlar yaratish mumkin. Milliy kiyimlarda ishlatiladigan ipak, jun va boshqa tabiiy materiallar zamonaviy texnologiyalar yordamida qayta ishlanib, yangi materiallarga aylanishi mumkin. Bu o'z navbatida kiyimning sifatini oshiradi va uni zamonaviy bozorga moslashtiradi. Texnologik ta'lim talabalarining milliy kiyimlarga bo'lgan qiziqishi nafaqat ularning estetik talablari bilan bog'liq, balki bu kiyimlarning ijtimoiy va madaniy ahamiyatini tushunish bilan ham bog'liqdir. Zamonaviy yoshlar o'z milliy kiyimlarini nafaqat uyda yoki rasmiy tadbirlarda, balki kundalik hayotda ham kiyishlari mumkin. Bunday kiyimlar zamonaviy va tarixiy madaniyatni birlashtirgan holda, yoshlar o'zlarini milliy va global darajada ifoda eta olishadi.

Milliy kiyimlar zamonaviy jamiyatda nafaqat qadriyatlar, balki bir xil qadriyatlarni tushunish va ulashishning bir vositasi sifatida ishlatiladi. Milliy kiyimlarning zamonaviy talablarga mos ravishda integratsiyasi ijtimoiy tenglikni ta'minlashga, o'zaro hurmatni oshirishga va madaniy merosni saqlashga yordam beradi. Bu, ayniqsa, texnologik ta'lim talabalarida o'z kimligini va madaniyatini tushunish, qadrlash va boshqalarga etkazishda muhim rol o'ynaydi.

Milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlarning uyg'unligi bugungi kunda globalizatsiya va moda sanoatining tezkor rivojlanishi bilan dolzarb masalaga aylanib bormoqda. Har bir millatning kiyim-kechagi o'ziga xos bo'lib, xalqning madaniy merosi, urf-odatlar, qadriyatlari va tarixini aks ettiradi. Milliy kiyimlarning ranglari, naqshlari va materiallari, bir tomondan, o'z xalqining tarixini saqlab qolish uchun ahamiyatga ega bo'lsa, boshqa tomondan, ularni zamonaviy modaga integratsiya qilish, modaning yangi yo'nalishlarini yaratishda katta imkoniyatlarni ochadi. Zamonaviy texnologiyalar, ayniqsa, 3D dizayn, nanomateriallar, raqamli tikuv mashinalari va smart kiyimlar kabi innovatsion yondashuvlar yordamida milliy kiyimlarning estetik va funksional jihatlarini rivojlantirish mumkin.

Ushbu texnologiyalar milliy kiyimlarni yanada jozibali va amaliy qilish imkonini yaratadi, ularni zamonaviy bozorga moslashtiradi va yangi estetik shakllar yaratishda qo'llaniladi. Shu bilan birga, texnologik yondashuvlar milliy kiyimlarning o'ziga xos naqshlarini saqlab qolgan holda, global modaning yangi talablari va yoshlar ehtiyojlariga javob berishga yordam beradi. Milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlarning uyg'unligi, shuningdek, ijtimoiy madaniyatni oshirish, global jamiyatda milliy kimlikni saqlash va birlashtirishga yordam beradi. O'zbekiston kabi davlatlarda milliy kiyimlar, nafaqat tarixiy va madaniy merosni, balki milliy qadriyatlarni ham

ifodalovchi muhim element sifatida o'rganilishi lozim. Milliy kiyimlarni zamonaviy dizaynlarda yangilash, ularni ijtimoiy va iqtisodiy ehtiyojlarga moslashtirish, yangi innovatsion yondashuvlar yaratishda katta rol o'ynaydi. Shuningdek, texnologik ta'lim talabalariga mos ravishda milliy kiyimlarni zamonaviy texnologiyalar yordamida qayta ishlash, ular uchun yangi estetik va funksional imkoniyatlar yaratadi. Texnologik yondashuvlar milliy kiyimlarni faqat estetik jihatdan, balki ekologik va amaliy jihatdan ham rivojlantiradi. Shu bilan birga, milliy kiyimlarning zamonaviy shakllarini yaratish yoshlarning o'z kimligini va madaniyatini anglashiga yordam beradi, ularni global moda maydonida yuksaltiradi. Umuman olganda, milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlarning uyg'unligini yaratish, madaniyatni saqlab qolish va yangi texnologiyalarni qo'llash orqali yoshlar o'z shaxsiy uslubini yaratishda yangi imkoniyatlarga ega bo'lishadi. Bu esa, o'z navbatida, global jamiyatda milliy kimlikni saqlab qolgan holda, zamonaviy dunyoga moslashishning samarali yo'lini taqdim etadi.

XULOSA

Zamonaviy kiyimlar va milliy kiyimlarning uyg'unlashuvi bugungi globalizatsiya va texnologik rivojlanish sharoitida dolzarb masalalardan biridir. Moda sanoatining tezkor o'zgarishi, yangi texnologiyalar – 3D dizayn, nanomateriallar, raqamli tikuv mashinalari kabi innovatsiyalar milliy kiyimlarni yangi bosqichda qayta talqin etish imkonini bermoqda. Bu jarayon milliy merosni saqlagan holda, zamonaviy estetik talablarga javob beradigan yangi yo'nalishlarning paydo bo'lishiga zamin yaratadi. Texnologik ta'lim oluvchi yoshlar milliy kiyimlarga bo'lgan qiziqishni yangicha yondashuvlar bilan uyg'unlashtirib, milliy naqshlar, ranglar va materiallarni zamonaviy dizaynlar bilan boyitib borishmoqda. Natijada, milliy kiyimlar nafaqat estetik, balki funksional, ergonomik va ekologik jihatdan ham takomillashmoqda. Bu esa yoshlarning milliy madaniyatni chuqurroq anglashiga, o'zlikni ifodalashiga va global moda maydonida milliy brendlarni rivojlantirishiga yordam beradi. Umuman olganda, milliy va zamonaviy kiyimlarning integratsiyasi madaniy merosni saqlash, yoshlar orasida milliy qadriyatlarni targ'ib qilish, moda sanoatini rivojlantirish va innovatsion yondashuvlarni qo'llash orqali yangi dizayn maktabini shakllantirishga xizmat qiladi. Bunday uyg'unlik milliy kimlikni asrab-avaylagan holda, zamonaviy dunyo bilan hamnafas rivojlanishning samarali yo'lini taklif etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Akhmedova, D. (2018). Milliy kiyimlar va madaniy meros: Tarixiy va ijtimoiy ahamiyati. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
2. Shukurova, N. (2020). Zamonaviy kiyim dizayni: Innovatsiyalar va an'anaviy naqshlar. Tashkent: Texnika Universiteti.

3. Islomov, M. (2019). Modaning globalizatsiyasi: Zamonaviy kiyimlarning tahlili. Toshkent: Fan va Texnologiya nashriyoti.
4. Barataliyeva N.M. Servis xizmati yo'nalishi texnik texnologik ta'minotini takomillashtirish metodikasi. Texnologiya fanlarini o'qitishning dolzarb muammolari Xalqaro ilmiy amaliy konferensiyamateriallari to'plami 24-25-may 2024 yil Termiz. B. 200-205
5. Tashkent, L. (2022). Global moda tendensiyalari va milliy kiyimlar. Fashion & Design Journal, 5(2), 45-57.
6. Akramova, Z. (2017). Texnologiyalarning kiyim sanoatidagi roli. Fashion Technologies, 2(1), 123-131.